

ความเห็นส่วนตัว

ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๖๒

เรื่องพิจารณาที่ ๒๗/๒๕๖๒

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๒

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) หรือไม่ และนับแต่เมื่อใด

ความเห็น

สาเหตุที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติลักษณะต้องห้ามของบุคคลเพื่อมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ในรัฐธรรมนูญ เนื่องจากบุคคลที่จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติในฐานะที่เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย จึงต้องได้รับการกลั่นกรองคุณสมบัติเบื้องต้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าบุคคลนั้น ๆ จะปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์สุจริต มีความประพฤติ และคุณสมบัติเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือของสาธารณชน โดยได้มีการบัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ มาตรา ๙๓ บัญญัติว่า (๑) ผู้ติดยาเสพติดให้โทษ (๒) คนตาบอดทั้งสองข้าง (๓) บุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี (๔) ผู้เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่สองปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมาไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท (๕) ข้าราชการประจำ (๖) บุคคลซึ่งเคยเป็นข้าราชการประจำมาแล้วและได้พ้นจากตำแหน่งราชการประจำมาไม่ถึงหนึ่งปีในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลังจากนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มาจึงมีการปรับปรุงแก้ไขลักษณะต้องห้ามของบุคคลเพื่อมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางประการเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน สำหรับข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ได้จัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ และได้มีการประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง ลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เรื่อง ผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ประกาศรายชื่อนายนวัธ เตาะเจริญสุข ผู้ถูกร้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒

ศาลจังหวัดขอนแก่นได้มีคำพิพากษาในคดีหมายเลขดำที่ อ ๙๒๙/๒๕๖๑ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๙๗๖/๒๕๖๒ พิพากษาว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๙ (๔) ประกอบมาตรา ๘๔ ลงโทษประหารชีวิต และให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ร่วม ค่าฤชาธรรมเนียม ในส่วนคดีแพ่งให้เป็นพับ และศาลอุทธรณ์ภาค ๔ มีคำสั่งคำร้องที่ ๖๔๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวระหว่างอุทธรณ์ ศาลจังหวัดขอนแก่นจึงออกหมายจำคุก ระหว่างอุทธรณ์ฎีกาที่ ๖๐๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ให้จำคุกผู้ถูกร้องไว้ระหว่าง อุทธรณ์ฎีกานับตั้งแต่วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

กรณีโทษทางอาญาทั้งการถูกลงโทษประหารชีวิตและการถูกลงโทษจำคุกถือได้ว่าเป็นโทษทางอาญาขั้นสูงที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ดังนี้

๑. โทษประหารชีวิต มีวัตถุประสงค์เป็นการข่มขู่ (deterrence) มีลักษณะมองผลในอนาคต ต้องการขู่ไม่ให้คนทั่วไปกระทำความผิด และไม่ให้คนที่กระทำความผิดแล้วมีโอกาสกระทำความผิดซ้ำอีก โดยการตัดผู้นั้น ออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด กฎหมายจึงบัญญัติให้ลงโทษประหารชีวิต และการที่ศาลพิพากษาลงโทษประหารชีวิตโดยไม่สามารถจะหาเหตุอันควรปรานีที่จะนำมาลดโทษได้ จึงเห็นว่าเป็นการแสดงลักษณะ ไปในทางแก้แค้น วิธีการในการประหารชีวิตในสมัยปัจจุบัน ในทุกประเทศก็กำลังพยายามที่จะ ให้เป็นไปด้วยความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด วิธีการที่นิยมใช้ในการประหารชีวิต ก็มีกรยิงเป้า การแขวนคอ การนั่งเก้าอี้ไฟฟ้า และการรมด้วยแก๊สพิษ ซึ่งประเทศหรือรัฐที่ใช้วิธีการแต่ละวิธี ก็อ้างว่า วิธีการของตนดีที่สุด ทำให้ผู้ถูกประหารชีวิตได้รับความเจ็บปวดทรมานน้อยที่สุด และมีหลายประเทศ ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตโดยเด็ดขาด โดยอ้างว่าเป็นการกระทำที่ขาดหลักมนุษยธรรม และละเมิด ต่อสิทธิมนุษยชน เช่น อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย นอร์เวย์ สวีเดน ฟินแลนด์ เดนมาร์ก อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส ลัตเวีย โรมาเนีย เช็ก ฮังการี บราซิล โคลัมเบีย คอสตาริกา เอกวาดอร์ เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ อูรุกวัย และเวเนซุเอลา เป็นต้น โดยได้ยกเลิกโทษประหารชีวิต มาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙

๒. โทษจำคุก โทษจำคุกเริ่มมีการใช้ในศตวรรษที่ ๑๓ เริ่มต้นด้วยการมีคุก (Jail) เพื่อใช้ สำหรับควบคุมอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดีและต่อมาเป็นโทษที่นิยมใช้มากที่สุดในปัจจุบัน และได้รับการปรับปรุงให้ก้าวหน้าขึ้นเป็นอันมาก ทั้งในด้านสถานที่ ทั้งในด้านการจัดระบบในการ ปกครอง การฝึกอบรม มีการให้การศึกษา การให้การรักษาพยาบาลทั้งร่างกายและจิตใจ เพื่อให้ ผู้ถูกคุมขังได้กลับตัวเป็นคนดี และการลงโทษจำคุกก็เป็นวิธีการสิ้นเปลืองมากที่สุด และเพื่อที่จะให้

การแก้ไขความประพฤติของผู้กระทำผิดได้ผลดีจะต้องมีทั้งสถานที่ที่เหมาะสม ไม่แออัดยัดเยียดเกินไป ต้องมีทั้งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจ และมีอุปนิสัย ตลอดจนลักษณะที่เหมาะสม และมีจำนวน เพียงพอกับความต้องการซึ่งต้องมีทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ในการศึกษา และการฝึกอาชีพ ตลอดจนบันเทิงและกีฬา แก่ผู้ต้องหาตามสมควรด้วย

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) มีเจตนารมณ์ที่บัญญัติลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้รับโทษความผิดทางอาญากรณีต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลเนื่องจาก เป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติซึ่งจำเป็นจะต้องมีความประพฤติและคุณสมบัติเป็นที่ ยอมรับของสาธารณชน ด้วยเหตุนี้ กรณีต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล ย่อมหมายถึงคำพิพากษาให้ลงโทษหนักกว่าโทษจำคุก ทั้งนี้ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ได้บัญญัติโทษสำหรับบุคคลผู้กระทำความผิดทางอาญาไว้ตามลำดับสูงสุดลงไป ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ดังนั้น เมื่อผู้ถูกร้องถูกศาลจังหวัดขอนแก่นพิพากษาให้ประหาร ชีวิตและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องจึงสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖)

อนึ่ง สำหรับการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง เพื่อให้มีผลในการปฏิบัติได้เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเลือกตั้ง ซึ่งประกอบด้วย การเสนอร่าง พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีเสนอ พระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดวันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง รวมถึงการประกาศด้านธุรการต่าง ๆ ตามกรอบระยะเวลาตามกฎหมาย เช่น การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง การประกาศกำหนด หน่วยเลือกตั้ง และการประกาศกำหนดวันเลือกตั้งและกำหนดวันรับสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น ตามลำดับ จึงเห็นว่า การนับวันที่ตำแหน่งว่างคือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๖) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

๔ ๘

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ